

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 41

Fredag den 22. Februar 1946

4. AARGANG

General Paulus anklager Paa Midtersiderne fortæller LRS. Niels Andersen i Dag om sine Indtryk fra Processen i Nürnberg, hvorfra han lige er hjemkommen. Billedet herover er fra den sensationelle Dag, da General Paulus anklagede det Hitlerregime, som han selv tidligere havde været Tilhænger af.

VORT ANSIGT

Af Redaktør
cand. polit. Ebbe Munck

I Tiden umiddelbart efter Befrielsen lagde vi i Danmark stor Vægt paa, hvad Udlandet tænkte og mente om os som allieret Nation. Med de selvskrevne Undtagelser konstaterede Landets store Flertal med Stolthed, naar Udlandet fremhævede de danske Aktioners Betydning for Krigsspillet Gang og den enige og faste Holdning, Nationen havde udvist overfor Fjenden i Landet. Den store Fædrelandskærlighed, der bandt stærkere end Klassekampen kunde skille, var det samstemmende Vidnesbyrd om den danske Nation.

Naar man nu fra Tid til anden fra udenlandske Statsmænd eller fra udenlandske Skribenter hører fremsat visse Beklagelser om den Udvikling, Begivenhederne har taget her i Landet, virker det irriterende paa ømfindtlige Sind. Dette er forsaavidt meget forstaaeligt, da det altid vil være vanskeligt for et Udland at skille Sol og Vind lige. Og i Erkendelse af egne Fejl og egne Fordele mener vi os mere berettiget til selv at skrive vor Karakterbog.

Alligevel er der en stor Vagtsomhed overfor Udlandets Bedømmelse af Forholdene i Danmark og af de Dispositioner, vore Myndigheder træffer i Samarbejde med Verdens andre Nationer. Selv om den megen Tale om vort Ansigt i Udlandet ofte kan give Anledning til Irritation, og man fra enkelte Sider kategorisk afviser det gode Omdømmes Betydning, er Flertallet sikkert parat til at indrømme, at Tiden ikke er inde til at isolere sig i egen Selvforherligelse. Paa utallige Omraader spiller Opfattelsen af Danmark som Nation og det gunstige Ind-

tryk af de Personer, der repræsenterer Landets Interesser i det internationale Samarbejde, en afgørende Rolle. Med Fare for at irritere i visse Kredse er det derfor alligevel af Betydning at forsøge paa at gøre Status op. Hvordan staar det til i Dag med Danmarks Omdømme? Hvorledes er vort Ansigt tegnet, snart 10 Maaneder efter Glædesrusen omkring den 5. Maj?

Det er kun naturligt, at man ved Hjemkomst fra en længere Rejse i Udlandet bliver præsenteret for dette Spørgsmaal. I store Dele af Verden gør man sig selvsagt ingen Forestilling om Danmark, alene af den Grund, at man kun har et yderst minimalt Kendskab til Landets Existens, men i England og i Amerika har Danmark i Krigsaarene og i Maanederne siden Befrielsen faktisk været Genstand for mere Opmærksomhed og Omtale end vel paa noget andet tidligere Tidspunkt af Landets Historie. Paa Rejse gennem 26 af Amerikas 48 Stater har der været en ganske god Mulighed for at danne sig et Indtryk af Amerikanernes Mening om Danmark. Med det Forbehold, at det naturligvis ikke lader sig gøre at generalisere nogen Udtalelse, er det mit Indtryk, at Danmarks Omdømme hos den almindelige Amerikaner fortsat er godt. Man kender en Smule til danske Exportvarers høje Kvalitet, man kan høre vor sociale Lovgivning fremhævet som et Forbillede for demokratisk Ligeret, og vore Sabotørers Bedrifter har vundet en Berømmelse, som det ligefrem er overraskende at konstatere.

Men det er som bekendt ikke den almindelige Amerikaners Opfattelse af Danmark, der er bestemmende for For-

retningsgangen i Washington, naar Spørgsmaal de to Nationer imellem kommer til Afgørelse. Og det maa i Sandhedens Interesse slaas fast, at den Anerkendelse, der fra officiel Side blev ydet det kæmpende Danmark, ikke fuldt ud er blevet opretholdt overfor Forhold og Begivenheder i Fredens Dage. Dette er dels en Følge af den ophævede »Afstandslyrik«. Naar Afstanden overvindes, og man ved Selvsyn faar Adgang til at studere Forholdene, kan Overraskelser ikke undgaas. De særlige Forhold, der herskede i Danmark, og de særlige Metoder, der blev anvendt, kan ikke paaregne umiddelbar Forstaaelse hos Regeringer, for hvem Kampen var et Spil i sort og hvidt uden Nuancer og uden Farveovergange. Embedsmænd, som til Fods og til Hest fulgte Dr. Best, og som i Tale og Handling tog Afstand fra den Modstandsbevægelse, der samarbejdede med de Allierede, giver man maaske sin formelle Anerkendelse, men nogen hjertelig Forstaaelse af deres fortsatte Mission som Landets officielle Repræsentanter har man bestemt ikke. Man behøvede ikke at være mange Dage i Washingtons Regeringskontorer for at faa bekræftet Rigtigheden i de Paastande, der tidligere har været fremsat i denne Forbindelse. Og dette Indtryk er ikke blevet mindre, efter som Maanederne er gaaet. Det Materiale, som det danske Udenrigsministerium selv har leveret Domstolen i Nürnberg, om d'Herr Best, Pancke, Bovensiepen og Hoffmanns Terrorhandlinger i Danmark, har yderligere nedfældet det Indtryk, at de Folk, der udsendte Parolerne for det danske Udenrigsministerium, deres velmenen-

de Hensigter til Trods — i Sagens Natur, ikke er egnet til at komme paa fortrolig Talefod med de allierede Regeringer.

De Fejl, der er begaaet, vil vanskeligt kunne rettes paa nuværende Tidspunkt. Ogsaa af den Grund, at der synes at være en aabenlys Mangel paa kvalificeret Personel. Vore Relationer til Udlandet er maaske ikke forrykkede, men i nogen Grad paavirkede af hastige Dispositioner i den almindelige reconversions første forvirrede Maaneder. Fortsat gælder den Paastand, at man overhovedet ikke kan være forsigtig nok i Valget af de Personer, der skal tale med Danmarks Stemme overfor fremmede Regeringer og i internationale Forhandlinger.

Den personlige Forhandlingsatmosfære er mere end nogensinde Forudsætningen for det gavnlige Resultat.

Landsorganisationen vokser

Forleden Aften var Professor Mogens Fog i Nykøbing F. som Taler ved et stort Møde med 600 Tilhørere, hvor man startede en Lokalafdeling af *Frit Danmark*.

Ved Generalforsamlingen, der fulgte efter Mødet, vedtoges der et Sæt Love, hvori der fandtes en Paragraf om, at der i Bestyrelsen skal være en Repræsentant fra hver af de 7 bestaaende politiske Partier under Forudsætning af, at der paa Generalforsamlingen er foreslaaet Repræsentanter fra hver af disse politiske Anskuelser, en Foranstaltning, vi synes, vore Lokalafdelinger skulde tage op til Efterfølgelse, thi selvom alle *Frit Danmarks* Lokalafdelinger har en bred tværpolitisk Sammensætning, har det selvfølgelig ikke været muligt at faa Repræsentanter fra alle de politiske Partier ind i de forskellige Afdelingers Bestyrelser.

Ved Generalforsamlingen i Nykøbing F. kom der ved Siden af de politiske Repræsentanter yderligere 3 upolitiske Repræsentanter ind i Bestyrelsen.

Afdelingen har idag 325 Medlemmer.

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTION:

Elias Bredsdorff og Kate Fleron
(sidstnævnte ansvarlig overf. Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen.
Ny Vestergade 13, København K.

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil.
Elias Bredsdorff,
Redaktør, cand. mag.
Chr. Christiansen,
Fagf. form., M. F., Aarhus
Kate Fleron,
Redaktør
Mogens Fog,
Professor, M. F.
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højlt,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Gellius Lund,
Rigsdagsstenograf

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
cand. jur., M. F.

Arne Noe-Nygaard,
Professor, Dr. phil.

Chr. Ostenfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Jørgen Poulsen,
Civilingeniør, Hillerød

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning bliver udsendt. Løssalgspriis: 30 Øre

England foran enorme økonomiske Problemer

Af Dr. phil. Helmuth Gottschalk

England var ikke særlig glad for de Betingelser, der fra amerikansk Side knyttedes til det store Dollarlaan. Alligevel gav Underhuset sin Tilslutning til Laanet, thi Englands økonomiske Vanskeligheder er saa store, at en umiddelbar Lettelse selv til en høj Pris maa forekomme ønskværdig. Men nu ser det ud til, at den amerikanske Kongres er langt mindre ivrig efter at faa Handelen afsluttet, og der drives fra isolationistisk Side en energisk Propaganda mod Laanet. I Øjeblikket forekommer det derfor slet ikke sikkert, at Overenskomsten ratificeres. Situationen for England vil ikke blive let, hvis Aftalen saaledes i sidste Øjeblik glipper. I saa Tilfælde maa England spænde Livremmen endnu mere ind, og derudover vil ogsaa dets Forretningsforbindelser indenfor og udenfor Imperiet blive stillet overfor nye Problemer. Deres engelske Tilgodehavender vil ikke blive fri indenfor en nær Fremtid, og man vil være nødt til nye Forhandlinger, eventuelt om flersidet Clearing indenfor en mere eller mindre ufrivillig Sterlingblok. At dette ogsaa vil faa ubehagelige Eftervirkninger for den amerikanske Eksport, er en Sag for sig. Men muligvis vil dette ikke afholde de amerikanske Isolationister fra at fortsætte med deres Modstand, især hvis de er overbeviste om, at Varemanglen paa det indre amerikanske Marked er saa stor, at Hjemmemarkedet alene kan sikre fuld Beskæftigelse.

Betydningen for den helt store Verdenspolitik.

Udviklingen har forresten Betydning for den helt store Verdenspolitik. Hvis Forretningsforbindelsen mellem England og U.S.A. saaledes støder paa væsentlige Hindringer, vil de Kritikere i England, der klager over Langsomhe-

den, hvormed Forhandlingerne med Moskva føres, faa yderligere Vind i Sejlene. Det er allerede blevet kritiseret, at England ikke har sikret sig en rimelig Andel i de store russiske Træleverancer, der vil komme i Gang, saa snart Sommersejladserne paa de nordlige russiske Udskebningshavne atter aabnes. Kritikerne har gjort opmærksom paa, at Russerne allerede forhandler i Amerika om Ordre paa Tekstilmaskiner og anden Udrustning, som England særdeles vel kunde levere, mens Amerikanerne afslutter store Kontrakter paa Bygningstømmer, Props, Pirmasse o. s. v. Disse Artikler er i Genopbygningsperioden meget efterspurgte Varer.

Eksporten maa sættes 50 pCt. i Vejret — mindst.

Saa længe Kulmanglen hæmmer den svenske Træindustri og derudover medfører et uforholdsmæssigt stort Forbrug paa indenlandsk Brændsel, og saa længe Finland paa Grund af Genopbygningen og Skadeserstatnings-Leverancer ikke er normalt leveringsdygtigt, kan Situationen ikke blive anderledes. De engelske Kritikere nævner som trønde Mulighed, at England kan blive nødt til at købe Bygningstømmer, Props o. s. v. af russisk Proveniens via Amerika, hvis de engelske Forhandlere ikke viser større Initiativ og tillader, at Amerikanerne alene lægger Beslag paa de ganske vist store, men dog begrænsede russiske Forraad. Man maa heller ikke glemme, at de nordlige Udskebningshavne stadig har en forholdsvis begrænset Kapacitet.

Alt i alt kan der siges, at den engelske Handelspolitik hidtil paa en noget traditionsbunden Maade har beskæftiget sig med den gamle Overseas trade og Vesteuropa, men ikke har

skænket Central- og Østeuropa den fornødne Opmærksomhed. Et Sammenbrud af de Forhandlinger, der skulde føre til en storstilet Regulering af det engelsk-amerikanske Forhold, vil som sagt give disse engelske Kritikere Vind i Sejlene og fremskynde en Omorientering.

Hvordan er Situationen, hvis Laaneoverenskomsten alligevel ratificeres? Heller ikke i dette Tilfælde er Situationen let for England. I 1944 var den engelske Eksport gaaet ned til under en Trediedel af dens Førkrigs volumen. I de første tre Kvartaler af 1945 var den kun steget til 42 pCt. af dette Niveau, men vel at mærke inklusive Hjælpesendelser til de nødlidende, befriede Lande. Hvis England skal kunne betale en Import af samme Størrelse som før Krigen, maa Eksporten sættes 50 pCt. i Vejret, for derved at erstatte Tabet af Indtægterne fra de under Krigen opbrugte oversøiske Investeringer. Men selv dette vilde endnu ikke være nok for at opfylde de yderligere Krav, som opstaar gennem Nødvendigheden af at betale Afdrag paa Krigsgælden, gennem den stigende Befolknings større Forbrug samt Nødvendigheden af større Raamateriale-Import. Større Eksport kræver jo ogsaa flere Raamaterialer. Alt i alt mener Regeringen, at Eksporten maa stige med henvend 75 pCt. over Førkrigniveauet, naar alle disse Krav skal kunne opfyldes.

Englands Krigsgæld er paa 3,355.

Situationens Vanskelighed fremgaar ogsaa af følgende. Englands udenlandske Gæld var ved Krigsafslutningen steget til 3.355 Mill. engelske Pund, hvoraf Indien, Burma og det Mellemste Østen har bidraget ca. Halvdelen. Disse Lande er mindst af alle i Stand

til at kunne vente paa en langfristet Afvikling. Den fattige Befolkning her har et moralsk Krav paa en hurtig Regulering, der iøvrigt vil styrke dens Købekraft for engelske Eksportvarer. Englands resterende oversøiske Investeringer kan vanskeligt vurderes, men de giver knapt 100 Mill. Pund i aarlig Indtægt. Den engelske Handelsflaade, som ellers sejlede mange Penge ind, har i Stedet for 22 Mill. Tons før Krigen, nu kun 16 Mill. Tons Tonnage tilbage. De engelske Guld- og Dollarreserver androg i sidste Kvartal af 1945 kun 54 Mill. Pund, og dette og meget mere til skyldte England kortfristet bort til sine Sterling-Kreditorer. Med andre Ord, selv om det amerikanske Milliardlaan gaar i Orden, staar Landet foran en enorm Opgave.

Amerikanerne ikke interesserede i Socialisering.

Den engelske Labour-Regering gaar i Gang med Opgaven paa Grund af et blandet Program. Paa den ene Side opfordrer den det private Initiativ, især i Eksportindustrierne, til at vise den størst mulige Energi, mens den paa den anden Side holder fast ved sit Program om at gennemføre offentlig Kontrol, planøkonomiske Forholdsregler, og — hvor det er fordelagtigt — ogsaa Nationalisering. Den konservative Opposition argumenterer imod offentlig Planering og Kontrol. De paastaar, at Genopbygningen derved vil sinkes, og at disse Tendenser ovenikøbet er Skyld i Amerikanernes ringe Imødekommenhed. »Amerikansk Kapital er ikke interesseret i at understøtte Socialiseringseksperimenter«. Argumentet har haft ringe Virkning, fordi det ikke kan underbygges med et realistisk alternativt Program.

Regeringen fortsætter altsaa med sin skrappe Kontrol og tvinger f. Eks. Bilindustrien, Tekstilindustrien o. s. v. til at eksportere i Stedet for at høste Profitter paa Hjemmemarkedet. Dette er haardt for det engelske Publikum og for Foretagenderne. Men der er ingen Vej udenom.

Landbruget i farlig Situation.

Under Krigen tillod Arbejdskraftslovene tvangsvist at dirigere Arbejdskraften til visse Næringsgrene, selv om Lønningerne og Arbejdsbetingelserne dør var daarlige. Det er indlysende, at

dette ikke kan fortsætte i Længden. Eller hvis man er nødt til at fortsætte med denne Kurs, hvorfor skal da alene Arbejderne underkastes saadan Tvang? England har f. Eks. under Krigen udvidet Agrarproduktionen meget stærkt. Men Landarbejde er meget upopulært. Arbejdsbetingelserne, Boligforholdene og Lønningerne er daarlige. Ved Lov er der nu gennemført en Minimumsløn paa 70 Shilling for Landarbejdere. Alle indrømmer, at dette er særdeles lidt, og Landarbejderne er meget utilfredse. Hvis Arbejdskraftsloven ophævedes, vilde der indtræde en almindelig Flugt fra Landet og en stor Mangel paa Arbejdskraft. Saavel med Henblik paa Importsituationen som paa den almindelige Knaphed paa Levnedsmidler kan England ikke reducere sin egen Agrarproduktion. Enden paa det hele bliver derfor nok Løn- og Prisforhøjelser, men da det indenlandske Prisniveau med Henblik paa Eksportens Konkurrenceevne ikke skal stige, vil Priserne blive holdt nede ved Fortsættelse og Udvidelse af den i Forvejen veludbyggede Subventionspolitik.

Bliver Enden statskontrollerede Indkøb?

Men hvor længe skal Skattebetaleren punge ud til dette. Formaal? Samtidig er der store Problemer ved Levnedsmiddelimporten. Denne maa med Henblik paa Forsynings- og Valutasituationen kraftigt reguleres ved Importlicenser. Men naar de til det amerikanske Laan og til Bretton-Wood-Overenskomsten knyttede Aftaler træder i Kraft, kan Importmyndighederne ikke længere vægre sig mod at give individuelle Firmaer Importlicenser for Varer, som de vil købe, hvor det passer dem. Paa denne Maade haaber Amerikanerne at beskytte »det frie Initiativ« og sikre sig deres Salgschancer. Men Problemerne med Arbejdskraft, Lønninger og Priser i Forening med Knapheden paa Valuta og Forsyninger, vil resultere i noget helt andet. Enden paa det hele kunde meget vel tænkes at blive statslige Indkøb af alle inden- og udenlandske Levnedsmidler. »Economist« er allerede inde paa Spørgsmaalet, og saa lidt Sympati Tidsskriftet fra sit liberale Synspunkt har for Tanken om centraliserede, statskontrollerede Ind-

køb, kan det ikke anvise noget praktisk Alternativ.

Truende Mangel paa Arbejdskraft.

Alt dette lyder lovlig pessimistisk. Men de officielle Vurderinger af Udenrigshandelens Udvikling i 1946 gaar ud fra, at England vil have et Eksportunderskud paa 750 Mill. Pund. Dette lyder ikke særlig opmuntrende, men Underskudet i 1945 (11 Maaneder) var faktisk 650 Mill. Selv om det amerikanske Laan kommer i Stand, vil »Overskudet« af disse Milliarder, efter at de mest paa-trængende Forpligtelser er afdraget, kun være tilstrækkeligt til at dække godt og vel et Aars Underskud paa Handelsbalancen.

England er altsaa nødt til at sætte Eksporten i Vejret, men derved opstaar et Problem med Henblik paa Arbejdskraft. I 1938 arbejdede 1,8 Mill. Mennesker direkte eller indirekte for Eksporten. En meget stærkt forøget Eksport vil nødvendigvis kræve en tilsvarende Forøgelse i Arbejdsstyrkerne. Hvor skal disse komme fra? Naar England med Henblik paa Udenrigspolitikken ønsker at beholde 1,5 Mill. Mand under Fanerne, vil en særdeles følelig Mangel paa Arbejdskraft ikke kunne undgaas. Arbejdskraftens Fordeling maa altsaa nøje planlægges og vil forblive under offentlig Kontrol.

Stadig mere og mere Kontrol.

I 1938 eksporterede England for 470 Mill. Pund, deraf for 50 Mill. Pund Kul. Der vil i den nærmeste Fremtid, og indtil Industrien er rekonstrueret, ikke være meget Kul til Raadighed for Eksporten. Levnedsmidler, Drikkevarer og Tobaksvarer svarede i 1938 til 40 Mill. Pund. Her er en Stigning af gode Grunde umulig. Hvis den fornødne Eksportstigning paa 75 pCt. skal opnaas, saa maa den øvrige Industri næsten fordoble sin Kvota. Dette er ikke muligt, uden at Regeringen paa den ene Side tvangsdirigerer Varerne ved at begrænse Hjemmesalget, og uden at den paa den anden Side er villig til paa en eller anden Maade at garantere en Minimumsrentabilitet for Foretagenderne.

Alt peger saaledes paa stadig mere omfattende Planlægning, offentlig Kontrol og offentlig Ansvar.

DEN NAZIONALE BLOK — OG SANDHEDEN

Vi har modtaget:

Foranlediget af en Artikel i *Frit Danmark* Nr. 38 »Eventyret om Stadsfæstemanden« vil jeg gerne have Lov til at fremkomme med en Indsigelse. Forfatteren til Artiklen, Hr. August, skriver bl. a.: »Programmet for Den nationale Blok saavel som for Danmark for Folket er Gennemførelsen af en national Socialisme og Bekæmpelse af Jøderne i Danmark«.

For Den nationale Blok's Vedkommende er begge Paastande positivt urigtige. Af Programmet for Den nationale Blok's politiske Arbejde fremgaar der intet, som berettiger til at stemple Den nationale Blok som nazibetonet eller fjendtligstillet overfor Jøder. Sørgeligt var det, at en Mand som TIPO Madsen senere skulde komme ind paa den vanvittige Idé at ville genrejse den danske Hær under Vingerne af den tyske Besættelsesmagt, men for denne Fejltagelse har TIPO Madsen bødet med sit Liv. Naar jeg fremkommer med nærv., skyldes det Hensynet til de gode danske Mænd, der i sin Tid gik ind for Den nationale Bloks Program og Arbejde. Mænd som Fabrikant M. Nykvist — Oberst Benike — Redaktør Johs. Sørensen bl. a. Jeg kunde nævne mange flere, som ogsaa har tjent Danmark med deres Liv. Disse Mænd er ikke tjent med — under nogen Form — at blive slaaet i Hartkorn med TIPO Madsen, Kofoed Jensen etc. Der skulde en 9. April til med alt, hvad der fulgte med, for at det-danske Folk endelig fik Øjnene op for, hvad der tjente Nationen bedst. Den nationale Bloks Program er stort set det, det danske Folks Flertal gaar ind for i Dag.

Sandheden gaar frem for alt. — Gør den det ikke, burde den gøre det — ogsaa i Frit Danmark.

Med venlig Hilsen.

Georg Jørgensen.

— — —
Hertil svarer vor Medarbejder August:

Den nationale Bloks Program kender jeg ganske udmærket, og enhver kan studere det i »Besættelsestidens Fakta« S 536. Det er intetsigende i alle Henseender, men Ordlyden af Program-punkterne røber Hensigten: at indfange saa mange naive Sjæle som muligt under en tilsyneladende uangribelig national Maske.

Men hvad var der bag den? Hvad laa der bag ved Ordene om »at forene alle Danske i nationalt og politisk Samarbejde .. at kræve Ungdommens aandelige og fysiske Opdragelse i dansk og nordisk Aand .. at genopbygge vort Forsvar, saaledes at vi fuldt ud kan opfylde de Forpligtelser vor militærgeografiske Beliggenhed paalægger os .. at Landets Udenrigspolitik nødvendigt maa rette sig efter Udviklingen i Europa.«

4 Maaneder før dette Program udsendtes skriver DNB til Medlemmerne i et Cirkulære: »Vi indrømmer aabent, at der er mange Ting af det, Tyskland har udført i det politiske og i det daglige Liv, vi beundrer«. I en Skrivelse om Bevægelsens Maal (Juli 1940) hedder det: »Fagministrene udpeges af Førerraadet efter Indstilling af Lederraadet. I Administrationen kan kun anvendes Folk af dansk-nordisk Afstamning.«

I et Møde den 20. August 1940 i Studenterforeningen erklærer Stadsfæstemand Kofoed-Jensen, at *Blokken bekender sig til Førerprincippet*, og Premierløjtnant Thorkild Madsen (TIPO), at Parlamentarismen og Marxismen en Gang for alle skal rykkes op med Rode, og at DNB ønsker et godt Forhold til Tyskland.

Herefter at stemple Den nationale Blok som »nazibetonet« og »fjendtligstillet over for Jøder« er ikke alene tilfældigt, det er den eneste mulige politiske Karakteristik, og den videre Udvik-

ling af den nationale Blok viser med voksende Tydelighed Ulvens Fysiognomi bag Programmets Faarehoved.

Paa et Møde den 4. Maj 1942 i Odd Fellow Palæet, afholdt af Den nationale Aktion (hvori kort efter Den nationale Blok indgik), bydes Tilhørerne Velkommen af Premierløjtnant T. I. P. O. Madsen i hans Egenskab af Leder af DNB. Han siger bl. a.: I Den nationale Aktion staar danske Kvinder og Mænd samlet paa een Linie i Erkendelse af, at Danmarks frie Fremtid kræver Aktion og Kamp. Aftenens første Hovedtaler Ejnar Vaaben (Leder af Dansk Enhedsparti, som sammen med DNB indgik i Den nationale Aktion), fastslaar under stormende Bifald fra Forsamlingen: »Jøderne har været interesserede i at fremkalde denne Krig. Jødernes Had gælder jo ikke alene Hitlers Tyskland .. men simpelthen hele den hvide Race.« Om næste Taler, Redaktør Axel Høyer, siges det til sidst i Mødereferatet: Red. Høyer nævnedes ikke blot en lang Liste over lovstridigt Propagandamateriale, men *fremdrog ogsaa en Buket af Kulturbolcheviker ved fuldt Navns Nævnelser*.

Vi kunde fylde adskillige Numre af Frit Danmark med en supplerende Dokumentation, og vi vil ved Lejlighed vende tilbage til Emnet med sammenfattende Bedømmelse af de nazistiske Periferi-Organisationer, dem uden for DNSAP.

August

Politimesteren fra Slagelse

*Hr. Ove Jensen var som bekendt
Politimester nede i Slagelse.*

*Det tyske Rige øved paa ham
en uimodstaaelig Dragelse.*

*Saa snart han saa en tysk Uniform,
saa gisped han af Betagelse.*

*Han hjalp dem baade med Raad og Daad
og saa med den største Beklagelse,
at andre ikke gjorde som han.*

Han græd ved deres Forjagelse.

*I Cellen kom han den 5. Maj
med alt det øvrige Ragelse.*

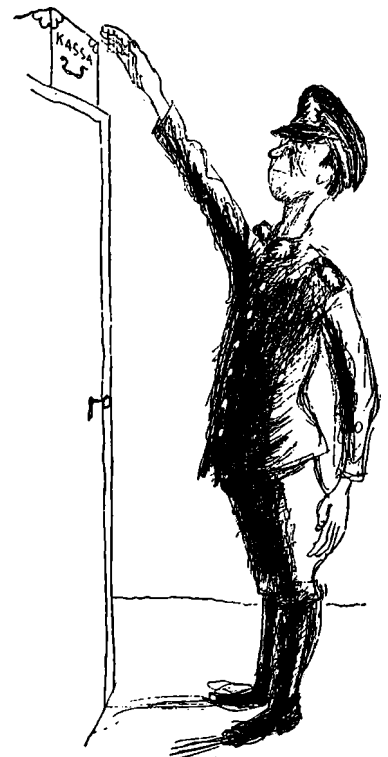
*Men nu er Jensen kun blevet dømt
for lidt Underslæb og Bedragelse.*

Iøvrigt var han skam rigtig nok.

Nu siger de nede i Slagelse:

O vé Jensen! Ikke Spor unational!

Det er en helt ny Opdagelse.

Spitfire.

KLAGENBERG PAANY

Under Opgøret med Besættelsestidens Landssvigere sker det undertiden, at en enkelt Sag i særlig Grad optager Folks Interesse, fordi der afsiges en Dom, som vækker Forbavselse og Mistillid i store Kredse. Noget saadant gjaldt i særlig Grad Hipomanden Klagenberg, der for nylig af Landsretten blev frifundet for Stikkervirksomhed, skønt de fleste efter Avisernes Referater af Sagen havde dannet sig det private Skøn, at Klagenberg var skyldig i Stikkervirksomhed. I sidste Nummer af »Frit Danmark« kommenterede Professor Hurwitz denne Dom og fastslog, at Menigmand ikke paa Grundlag af Avisreferater og Massesuggestion har Ret til at betvivle Retfærdigheden af en Dom, som juridiske Dommere og Lægdommere har været enige om at dømme, da disse aabenbart ikke har anset det for bevist, at det var Klagenberg, som angav de omtalte BOPA-Folk. Og angaaende den Tilstaaelse, som Klagenberg paa et tidligt Tidspunkt havde aflagt om at have angivet Frihedskæmperne, skrev Professor Hurwitz: »En Tilstaaelse, der notorisk er fremkaldt under Anvendelse af Vold, er værdiløs som Bevismiddel.«

Der er imidlertid siden da fremkommet en ny Oplysning, som stiller hele denne Sag i et ganske ejendommeligt Lys. »Land og Folk« kunde den 16. ds. meddele, at Klagenberg — foruden den Tilstaaelse, der blev aflagt, efter at en Politimand havde stukket ham et Par paa Kassen — ganske uopfordret har aflagt en detailleret Tilstaaelse om sin Stikkervirksomhed overfor Politiets Speciallæge i Psykiatri, Overlæge Max Schmidt og hans Assistent.

Det ser unægtelig ud til at være en meget alvorlig Fadæse, Anklagemyndigheden har begaaet ved at undlade at viderebesørge en saa vigtig Meddelelse til Retten og eventuelt føre Overlæge Max Schmidt og hans Assistent som Vidner. Det havde sandsynligvis kunnet ændre hele Dommens Udfald, og det maa være et afgørende Moment ved Sagens Genoptagelse. Ingen vil vel beskyldte Overlægen for at have fremtvunget en saadan Tilstaaelse, hvad der er overmaade vigtigt, da de Knubs,

som Klagenberg fik ved den første politimæssige Afhøring, aabenbart har bevirket, at man helt har set bort fra denne Tilstaaelse og dens Detailler.

Naturligvis er det rigtigt, at man ikke i et demokratisk Samfund skal benytte nazistiske Metoder til at fremtvinge Tilstaaelser. Enhver Anvendelse af Vold ved Forhør strider mod selve Demokratiets Retsprincip og maa forhindres! Den Betjent, som forløb sig, bør irettesættes meget alvorligt! Men — man maa samtidig ikke glemme, hvornaar og under hvilke Omstændigheder det skete, at Klagenberg fik nogle af de Lussinger, som vi alle under Besættelsen længtes efter at give enhver Hipomand. Det var lige efter Befrielsen, da flere Aars sammensparet Had og Forbitrelse mod Landssvigerne endelig fik Udløsning — da man med Rette kunde have ventet et Utal af Lynchninger: »de lange Knives Nat« eller »de ti lovløse Dage«, som saa mange inden Kapitulationen fablede om. At en Betjent dengang forløb sig overfor en Hipomand, om hvem det var mere end sandsynligt, at han havde bevirket flere Frihedskæmperes Død (en ingenlunde fantastisk Sigtelse mod et Medlem af Hipo-Korpset!), det var, naa ja, altsaa ikke tilgiveligt, men maaske nok forstaaeligt, alt taget i Betragtning. Hvor imponerende, at der ikke skete flere Overgreb i de Dage, end der gjorde!

Det betænkelige ved Klagenberg-Dommen i første Omgang var, at mange ikke kunde frigøre sig for den Mistanke, at Dommen var en Art Demonstration imod de Knubs, Klagenberg havde faaet, altsaa at disse Knubs ligefrem var kommet ham tilgode paa den Maade, at man helt saa bort fra en Tilstaaelse, som han maaske alligevel vilde have aflagt, inden han blev klar over, at dette vilde koste ham Livet.

Efter de sidste Oplysninger fra Overlæge Max Schmidt er det helt graverende ved Sagen imidlertid dette, at man har undladt at meddele Retten, at Klagenberg frivilligt og uopfordret har gentaget sin Tilstaaelse overfor to andre ansete Politiembedsmænd.

Man maa nu haabe, at der hurtigst muligt kommer en *tillredsstillende* og *retfærdig* Løsning paa Klagenberg-Sagen, som snart har optaget Sindene tilstrækkelig længe.

“Helle” - sagde Overlægen

For nogle Dage siden meddeltes det, at Overlæge Jens Nielsen havde besluttet at trække sig tilbage fra sin Stilling som Overlæge paa Radiumstationen. Derved bortfalder Tjenestemandssagen mod Overlægen.

Et Par Ord om Forhistorien. Jens Nielsen anmodede i sin Tid selv om at faa sin Sag undersøgt. Da Jens Nielsen ikke kunde betragtes som Tjenestemand, blev Sagen indbragt for Lægernes Overvoldgiftsret. Denne Ret — som senere ved sin Holdning i andre Udrensningssager har vakt berettiget Tvivl om sin Egnethed som Forum i disse Sager — kom, som det vil erindres, til det Resultat, at Jens Nielsen blev frifundet. Da han derefter genoptog sit Arbejde, strejkede Personalet paa Radiumstationen. Det blev derefter besluttet, at Jens Nielsen til Trods for, at han ikke var Tjenestemand i teknisk Forstand, alligevel skulde have sin Sag prøvet for Tjenestemandstolen — en Afgørelse, som man synes kunde tilfredsstille alle Parter og maaske især Jens Nielsen selv — hvis han da var uskyldig.

Nu har Jens Nielsen imidlertid trukket sig tilbage, hvorved Tjenestemandssagen bortfalder. Motivering for dette Skridt ønsker han ikke offentliggjort. Man tager imidlertid næppe meget fejl, hvis man antager, at Grunden er den simple, at han har været klar over, at Tjenestemandstolens Afgørelse vilde gaa ham imod, og at Lægeforeningen i saa Fald vilde blive nødt til at ekskludere ham. Det er dette, Jens Nielsen har villet undgaa.

En saadan Manøvre bør ikke tolereres. Offentligheden er ikke tjent med, at en Mand, der er saa kendt som Overlæge Jens Nielsen, og mod hvem der er rettet alvorlige Sigtelser for unational Adfærd i Besættelsestiden, ved at raabe »Helle« kan hindre, at Spørgsmaalet bliver fuldt oplyst. Jens Niensens Skridt maa betragtes som et nyt Moment i Sagen, som bør foranledige Lægeforeningen til at genoptage Sagen — eventuelt ved paany at indbringe den for Overvoldgiftsretten; det sidste Ord i denne Sag er endnu ikke sagt!

FRODE JAKOBSEN SVARER MOGENS FOG

Kære Mogens Fog!

Du finder, at det kan være gavnligt, om vi to for aabent Tæppe drøfter vore Meningsforskelligheder. Naar du paa den Maade giver Bolden op, skal jeg ikke modsætte mig det. Men da det er jer, der har foretrukket at undgaa Offentlighed omkring Kongressen, og jeg har ønsket at respektere det, pointerer jeg denne Sammenhæng. Der vil — som du selv gør opmærksom paa — være nogen, der hoverer over vor Uenighed. Men lad gaa; vi to kan i hvert Fald drøfte Tingene paa en ordentlig Maade.

Du siger, at jeg klarest repræsenterer den anden Linie. Ja, men det har jeg gjort hele Tiden — ogsaa under Besættelsen. Den Linie, jeg i Dag ligger paa, var altid Ringens Linie. Den gik ud paa, at den danske Modstandskamp var hele Folkets Sag, at Modstandsbevægelsen derfor aldrig kunde tage Parti i de sociale og økonomiske Spørgsmaal, vort Folk staar uenigt om. Endvidere, at Modstandsorganisationerne skulde afvikles efter Befrielsen og ikke fortsætte som en Bevægelse med egne politiske Formaal. At kunne love disse Ting var ofte en Betingelse for at kunne faa Folk til at slutte op i Kampen. Og at faa saa store Dele af Folket som muligt med i den Kamp, det var dog under Besættelsen det altoverskyggende Maal.

Forskellen mellem de to Linier følte jeg første Gang klart i April 1945, da I, Kommuniste, Dansk Samling og nogle andre, indenfor Raadet vilde, at Frihedsraadet og dermed Frihedsbevægelsen ved Befrielsen skulde træde frem med et selvstændigt økonomisk og socialt Program, og jeg ved min Modstand forhindrede dette. Jeg vilde ikke føle mig berettiget til at røbe interne Meningsforskelligheder indenfor Danmarks Frihedsraad — og jeg føler mig stadigvæk ikke berettiget dertil — men baade »Morgenbladet« og »Land og Folk« har fremdraget dette. »Land og Folk« skriver saaledes 12/10 45: »Naar det ikke lykkedes at samle Raadet om et socialt og økonomisk Program, da skyldtes det ikke Dansk Samling, ikke Frit Danmark og ikke Kommunisterne — men derimod Ringen, repræsenteret ved Socialdemokratiets Modstandskandidat, nuværende Minister Frode Jacobsen, som erklærede, at han ikke kunde gaa med til, at Raadet beskæftigede sig med saadanne Spørgsmaal.«

Jeg faar altsaa Ansvar — og med Rette. Men jeg er ikke bange for det Ansvar. Tværtimod, jeg er stadig tilfreds med det Standpunkt, jeg dengang tog. For det første vilde et socialt og økonomisk Program have sprængt Frihedsbe-

vægelsen i Stumper og Stykker. For det andet havde vi simpelt hen ikke Lov til det. Vi havde i Frihedsbevægelsen samlet Hundredtusinder af Mennesker. Men om hvad? Om Kampen for vort Lands Frihed og Ære. Aldeles ikke om et bestemt økonomisk eller socialt Program. Det vilde have været noget i Retning af politisk Bondefangeri, om Frihedsbevægelsen den 5. Maj var dukket op med et saadant Program — og Planen vilde som sagt heller ikke være lykkedes. Det ændrer ikke noget i dette Forhold, at det for mig personligt var en Resignation at indtage det Standpunkt — fordi jeg til 100 Procent var enig i det foreslaaede Program. Det maatte nemlig blive et helt igennem socialistisk præget Program. Det var bittert for mig at maatte sige Nej — men vi havde simpelt hen ikke Lov til andet. Kommuniste og Dansk Samling kan komme med deres økonomiske Program. Hvad I kan indenfor Frit Danmark, skal jeg ikke blande mig i. Men Frihedsraadet, Frihedsbevægelsen som saadan og Ringen, som jeg repræsenterede — vi kunde ikke gøre det uden at svigte Menneskers Til-

Det var Begyndelsen. Om at ophæve Frihedsraadet efter Befrielsen, som vi havde lovet, enedes vi heldigvis let. Og her har du Ret i, at vi ogsaa var enige om Nødvendigheden af endnu et Stykke Tid at have et samlende Organ. Der var da to Muligheder: 1) At bygge en helt ny Organisation op paa demokratisk Væg med Medlemskort, valgt Ledelse o. s. v. Om det Forslag var vi enige, at vi der ved kun vilde opnaa at give et forkert Indtryk af vor Styrke — fordi Flertallet af det danske Folk, der stod bag os i Kampen mod Tyskerne, dog ikke kunde ventes som Medlemmer af en saadan regulær Forening. 2) Eller ogsaa at skabe et rent midlertidigt Kontaktapparat, ikke een Organisation, men et Slags Samarbejdsudvalg, hvor de forskellige Organisationers Ledere mødtes og drøftede Tingene. Altsaa ikke noget beslutende Organ, hvor et Flertal kunde udtale sig paa Frihedsbevægelsens Vegne, men en Kontakt imellem en Række selvstændige Organisationer.

Det sidste blev Resultatet. Vi valgte den foreløbige Ordning. Ellers skulde vi være gaaet den anden Vej, der alene kunde skabe en demokratisk Ledelse. Men snart begyndte Meningsforskellighederne. Der viste sig hurtigt Tendenser til at ville gøre Samraadet til en Ledelse, hvis Flertal kunde tale paa Frihedsbevægelsens Vegne. Jeg blev tit skældt ud for en daarlig Demokrat, naar jeg ikke vilde bøje mig for et saadant Flertal. Og

der viste sig hurtigt Tendenser til ikke at opfatte Samraadet som en helt midlertidig Ordning, men til at ville fortsætte paa ubestemt Tid. Mit Indtryk er — rent ud sagt — saa lang Tid det gik.

Du har Ret i, at vi var enige om en Kontaktorganisation, men du har bestemt ikke Ret, naar du skriver, at vi var enige i, at den skulde fortsætte, »indtil det, alle vi aktive var enige om, var gennemført: Afstraffelse af Landsforrædere, Udrensning af dem, der svigtede... og Demokratisering af Værnene.« Jeg har minsandten aldrig givet Medhold i, at Frihedsbevægelsens Samraad ikke maatte ophæves, for Hærens Demokratisering er gennemført. Det maa da ogsaa være en helt ny Frist for Samraadets Liv, du dermed proklamerer. For at den Sag — hvis man da lægger noget alvorligt deri — ikke er gennemført til August, kan enhver sige sig selv. Du siger, at jeg klarest repræsenterer den anden Linie. Jeg kan desværre ikke sige det tilsvarende om dig, men maa spørge: Hvad er i Virkeligheden din Mening? Du udtaler før og efter Kongressen, at du ligesom jeg er Modstander af at fortsætte med politiske Beføjelser. Paa Kongressen fik du vedtaget at fortsætte foreløbig et halvt Aar. Og nu slaar du fast, at det ikke er nok, »at de formelle Muligheder for Gennemførelsen af vore Krav er tilvejebragt... men at vi bør fortsætte [med Samraadet], indtil Kravene i Realiteten er opfyldt eller sikkert paa Vej dertil.« Busch-Jensen har udtalt Utryghed ved jeres skiftende Terminer. Dette er dog — saa nøgterne maa vi være — den nyeste, fjerneste og mest ubestemte Termin.

Paa Grund af Umuligheden af at skabe en demokratisk Ledelse af Frihedsbevægelsen — netop fordi det er en mægtig Folkebevægelse, ikke en Organisation — har jeg over for dig ment, at hvis Frihedsbevægelsen vil gøre sig Haab om at komme til at forme vort Lands Fremtid i Overensstemmelse med Kamptidens Idealer, saa er der ingen anden Vej end den at skabe sig et nyt og uomtvisteligt Mandat i Overensstemmelse med Fredens og Demokratiets Vilkaar. Den første Lejlighed var Valget i Oktober. Dette Valg var for mig derfor Skæringspunktet. Saa havde Folket talt — hvad enten det blev paa en Maade, vi var tilfreds med eller ej. Derfor tog jeg det Standpunkt, jeg gjorde, ved Kongressen i Oktober: at jeg ikke vilde genvælges, medmindre man kunde enes om at ophæve Samraadet efter Valget. Jeg førte ingen Kamp for mit Standpunkt, fordi jeg vilde undgaa Splid i vore Rækker lige før Valget. Jeg ønskede at gaa

(fortskettes Side 11)

FRA RETSSALEN I NÜRNBERG

Af

LRS. NIELS ANDERSEN

Landsretssagfører Niels Andersen var af Justitsministeriet udpeget til som Modstandsbevægelsens Repræsentant at bistaa Statsadvokat Trolle med Behandlingen af Danmarks Sag i Nürnberg. Niels Andersen kommer i nedenstaaende Artikel ikke ind paa Arbejdet med de franske Anklagere, der som bekendt fremlagde vor Sag, men giver en umiddelbar Skildring af de Indtryk, der fæstnede sig hos ham under tre Ugers Ophold i Nürnberg.

Nürnberg er i Ruiner; og uvilkaarligt dukker op i Erindringen, naar man færdes i de udslettede tyske Byer, Hitlers Trusel til England: »Solche Städte werde ich ausradiieren«. Det første Indtryk, man faar, inden man træder ind i Justitspaladset, er saaledes, at Tyskerne selv har faaet tildelt den Skæbne, det havde ønsket sine Fjender. — Midt i Nürnbergs Ruinhob er nu snart igennem et halvt Aar foregaaet et Retsopgør — enestaaende i Historien. Her sidder nu de 22 største Krigsforbrydere tiltalt for *Forbrydelser mod Freden*, d.v.s. Plan-

lægelse og Iværksættelse af Angrebskrig, for *Krigsforbrydelse*, d.v.s. Krænkelser af Krigens Love og Sædvaner og for *Forbrydelser mod Menneskeheden*, d.v.s. Mord, Udryddelse, Fornedrelse til Slaveri, Deportation og andre umenneskelige Handlinger mod Civilbefolkningen.

De større Krigsforbrydere drages i Dag til Ansvar, fordi de forsøgte at køre en Verden i Sænk. Langsomt, grundigt og støt hober Bevis efter Bevis sig op i Overensstemmelse med en Retspleje, der er de tiltalte fremmed, fordi den har sit Udgangspunkt i en Retsopfattelse, som bunder i den Kulturverden, der skulde udryddes.

Medens man i Justitspaladset i Nürnberg ikke alene beviser de Skændigheder, de tiltalte har begaaet, men samtidig opruller den Skæbne, der var tiltænkt Verden, saafremt de 22 i Dag havde staaet som Sejrherrer, konstaterer man, naar man færdes uden for Justitspaladset, at »de mindre Krigsforbrydere« — det tyske Folk — allerede har faaet en Straf, som ganske vist ogsaa først naaede dem efter en grundig Behandling.

Det tyske Folk interesserer sig i Dag ikke for Krigsprocessen. Det er alene beskæftiget med Dagliglivets Problemer: Mad, Brændsel, Klæder og Arbejde, der

udelukkende bestaar i Oprydning, hvorimod Genopbygning synes fjern.

Paa en ejendommelig Maade paavirer man, naar man første Gang træder ind i Retssalen. Indtrykket af Retten faas den første Dag fra Tilskuergalleriet. Jeg kom ind midt under Formiddagens Retsmøde og sad og saa ned paa de 20 Forbrydere — et Indtryk som greb — vel det stærkeste siden 5. Maj. Man konstaterede virkelig, at meget havde ændret sig. Nu staar man Ansigt til Ansigt med de Mennesker, mod hvem et uafbrudt Had havde været rettet igennem endeløse Aar.

Naar man saa dem sidde paa Anklagebænken bevogtet af amerikanske Politisoldater, var det forsaavidt vanskeligt at forstaa, at saa megen Magt var udgaaet fra disse Mænd. Efterhaanden som man fik Lejlighed til at studere dem paa nærmere Hold fra Hovedanklagerens Bord i Retssalen umiddelbart over for Anklagebænken, kunde man hos enkelte af dem endnu spore en hemningsløs Vilje og Kraft. Indtrykket af de enkelte kan ikke løsrives helt fra det Materiale, man dels kendte i Forvejen, og som man dels under Processen fik Indblik i.

Men lad os se paa de Anklagedes Rækker og forsøge at skilde Indtrykket af nogle af dem.

Paa første Bænk Göring, som man uvilkaarlig er tilbøjelig til at koncentrere sig mest om. Flere Dages Observation af samtlige de Tiltalte bevirker ogsaa, at han fremdeles er den mest interessante. Göring gør fremdeles Indtryk af at være fuldstændig vaagen. Han følger med beslutsom Mine Processens Forløb og hans tilsyneladende passive Holdning, naar han sidder med Haanden under Kinden, er kun udadtil Ligegyldighed og Sløvhed. Man ser Gang paa Gang, at han hvert Øjeblik er med. Hans Ansigtstryk og hele Ydre er ved nærmere Studium slet ikke præget af den tykke Mands »Godmodighed«. Hans Ansigtstryk er stærkt og under Processens Gang tilkendegiver han Gang paa Gang sin Stilling til de Spørgsmaal, der rejses. Kommer Anklageren i sin politiske Udredning for langt ud, glider der et haanligt Smil over Görings Ansigt. Udtrykket bliver sammenbidt, naar Dokumenter læses op, der tydeligt viser ham som Kilde til Forbrydelser. Der er saaledes for mig ingen Tvivl om, at den Opfattelse, som hos mange havde fæstnet sig — vel meget paa Baggrund af hans Ydre og hans overdaadige Livsførelse som

Hjalmar Schacht og Franz v. Papen fotograferet i en Frokostpause i Nürnberg.

Fra Krigsforbyrdernes Loge i Retssalen med Göring paa højre Fløj. Ved Siden af sidder Hess, Ribbentrop og Keitel. Bagved Göring ses Dönitz og Raeder.

Modsætning til Hitlers tilsyneladende asketiske Livsførelse, — hvorefter man var tilbøjelig til at betragte ham som Kyniker med en vis Menneskelighed, er absolut forkert. Han har ved Siden af Hitler utvivlsomt været den stærkeste Hjerne i Konsortiet.

Gaar vi videre i Rækken, støder vi paa Hess, hvis til Tider halvgale Optræden næppe altid er kunstig.

Ribbentrops Blik er tydeligt sløret, hvad enten det hidrører fra hans Virksomhed som Champagneagent, eller det skyldes hans paastaaede overdrevne Brug af Sovemidler under Krigen.

Keitel sidder endnu i sin Generalsuniformsjakke (uden Distinktioner). Forlængst har Bevismaterialet imod ham bragt for Dagen, at han var langt mere end Generalfeltmarskal (d.v.s. Soldat). Han var altid i den snævrreste Inderkreds og med til at beslutte og udføre de værste Forbrydelser, ikke mindst »Forbrydelser mod Menneskeheden«.

Hans Udtryk var ret tillukket og noget Indtryk af den store Feltherre faar man ikke.

Rosenbergs Person forekommer gan-

ske uinteressant og det forekommer egentligt utroligt, at en tilsyneladende saa upersonlig Mand har været Nazismens Filosof og næstefter Hitler været Fader til de vigtigste nazistiske Publikationer.

Man kommer derefter i Rækken til Frank, hvis ubehagelige Udseende med endnu større Ubehag kalder frem i Erintringen, at han under Besættelsen var inviteret til København som Foredragsholder med et Emne om international Ret.

Den næste Plads paa Anklagebænken var tom, medens vi var i Nürnberg. Kaltenbrunner var syg, og man maatte saaledes undvære at stifte Bekendtskab med den Mand, som formidlede Ordrene til Terroren i Danmark.

Næst i Rækken støder man derefter paa et af de mest modbydelige Ansigter, nemlig Frick's, Gauleiteren for Protektoratet Bøhmen-Mähren.

Sidst paa den første Bænk sidder Schacht, meget indfalden. Han tilkendegiver tydeligt, at ethvert Emne uden for det økonomiske er ham uvedkommende, især naar det drejer sig om Mord og

Terror. Han lægger da demonstrativt Hovedtelefonen. Maaske paa Grund af hans nordslesvigske Afstamning var han tilsyneladende opmærksom under Forelæggelsen af Danmarks Anklage.

I næste Række sidder yderst paa Fløjen Doenitz og Raeder, ingen af dem i Uniform. Man kunde ikke ved at iagttag dem faa noget Indtryk af deres Person. De forekom meget »almindelige«.

Jodl, Generalstabens Chef, sad i sin Uniformsjakke med sit skaldede, koparrede Hoved. Han gav sjældent ydre Udtryk for, hvorledes Processen virkede paa ham. Han betragtes af de militære som en fremragende General, men ogsaa han har i tallose Tilfælde været Anstifter til de Forbrydelser, der rulles op i Retssalen.

Von Pápens Ydre synes mig kun lidt paavirket af den Situation, hvori han befinder sig. Da den franske Anklager fremhævede, at han som Formidler af Hitlers Magtovertagelse var en af de mest ansvarlige, synes han noget rokket i sin diplomatiske Overlegenhed.

Papens Kollega, von Neurath, var meget ældet, og man faar nærmest det

Indtryk, at han ikke evner at koncentrere sig om Retshandlingen.

De Anklagedes Rækker slutter med den lille Fritzsche, Propaganda- og Radiominister, hvis Ubetydelighed passer meget godt til den Opfattelse, der er almindelig i Nürnberg, at han er kommet i for »fint Selskab«, naar han er imellem »de større Krigsforbrydere«.

I Almindelighed kan det siges, at de fleste af de Anklagede paa Trods af, at Processen har staaet paa saa lang Tid, fremdeles opmærksomt følger denne. Deres Reaktionen over for politiske og økonomiske Udplyndringer faar ikke en til at tro, at de føler sig overbevist om, at der deri laa nogen Forbrydelse, hvorimod de over for Anklager for Mord, Terror og Mishandling o. s. v. forsaavidt synes at forstaa Alvoren i Anklagen.

Der kan maaske være Grund til et Øjeblik at opholde sig ved selve Processmaaden.

Paa nærværende Tidspunkt er de russiske Anklagere ved at forelægge deres Anklagemateriale, efter at nu de amerikanske, de engelske og de franske Anklagere har sluttet.

Naar Russerne er færdige, skal Forsvarerne have Ordet. Samtlige Forsvarere er tyske Advokater eller tyske Jurister. Enkelte af dem har staaet i Partiet. Langt det overvejende Antal er valgt af de Tiltalte selv, kun enkelte, der ikke har ønsket at vælge deres Forsvarer, har faaet dem beskikket af Retten.

Forsvarerne har Ret til paa ethvert Tidspunkt at tage Ordet i processuelle Spørgsmaal i Forbindelse med Anklagens Forelæggelse, og ethvert Dokument, der fremlægges i Retten, tilstilles Forsvareren. Hele Processens Opbygning er anlagt i Overensstemmelse med angelsachsisk Procesførelse, og Retten er uhyre kritisk ved Bedømmelsen af Beviserne.

Bevismateriale er uhyre stort, og i selve Justitspaladset er indrettet Arkiv, hvor der allerede er arkiveret Tusinder af Dokumenter, registreret for hver enkelt af de tiltalte samt for de forskellige Nazistorganisationer. Adskillige Steder rundt i Tyskland er der af de allierede oprettet Arkiver, hvor fundne Dokumenter registreres. Der samles saaledes et Bevismateriale langt udover det, der vil blive benyttet under Processen, et Bevismateriale, der altid skal kunne fremlægges til Dokumentation for kommende Slægter om Herrefolkets Hensigter og Forbrydelser.

Processen i Nürnberg vil ikke alene opfylde det Formaal at afgøre de større Krigsforbryderes Skyld i Forbrydelserne over for Verden, men i høj Grad opfylde det Formaal at have samlet et Sandhedsbevis, for at Nazismen i sit Anlæg var forbryderisk over for alt og alle uden for Tyskland, ikke mindst paa denne Baggrund maa man vurdere Pro-

cessens Gang. For at afgøre Spørgsmaalet om de 20 Tiltaltes Skyld er der utvivlsomt forlængst tilvejebragt tilstrækkeligt Materiale, men det Materiale, der skal samles ind af Hensyn til Fremtidens Bedømmelse af det nazistiske Tyskland, kan ikke være stort og vægtigt nok.

Kommer der et Tidspunkt, hvor Tyskland igen faar Tid til at beskæftige sig med andet end Opretholdelsen af Livet fra Dag til Dag, maa der paa Baggrund af den Mentalitet, som siden 1933 er skabt i det tyske Folk ved den forløjede Propaganda, være et stærkt og uomstødeligt Grundlag, der kan stille Tyskland Ansigt til Ansigt med Kendsgerningerne.

Man kan ikke under sit Ophold i Retten lade være at tænke paa, i hvor høj Grad den Retspleje, de Tiltalte i Dag er underkastet, er forskellig fra den, der udøvedes af Nazismen.

Det tyske Folk skal, naar Processens Dokumenter engang samles, kunne se, at Demokratiet kunde gøre op med sine Fjender paa en Maade, hvor blindt Had erstattedes af traditionsbundet Retsopfattelse.

Som Repræsentant for Danmark var det ikke alene en Oplevelse at overvære Processen, men ikke mindst var det en Oplevelse at konstatere den Placering, vi havde imellem de allierede Nationer.

Selvom man af og til mødte en geografisk Uvidenhed hos Repræsentanterne for de andre Nationer, konstaterede man aldrig Uvidenhed med Hensyn til Danmarks Indsats i Modstandskampen.

La resistance, the resistance, Sabotage i Danmark var overalt kendt, og jeg har Lov til at sige anerkendt, og derigennem placeredes det lille Danmark som et berettiget Medlem af de anklagende Nationer.

Ved Forelæggelsen af den økonomiske Udplyndring følte man sig lidt usikker, det kunde undgaas, at man tænkte tilbage og ængstedes ved Tanken om, at Danmarks officielle Politik ikke havde placeret os, hvor vi i Dag staar i Nürnberg. Havde Modstandsbevægelsen ikke faaet det danske Folk bag sig, havde Danmark ikke i Dag haft Krav paa at være placeret i Nürnbergprocessen, som vi er.

Det er ikke uden Interesse i denne Sammenhæng at pege paa, at Samtaler i Nürnberg ofte faldt paa Udrensningen i de forskellige Lande. Det var øjensynligt, at de fremmede Landes Repræsentanter var interesserede i at konstatere, i hvilket Omfang man gjorde op med de hjemlige Krigsforbrydere. — Uanset at vi har Ret til ud fra vor egen Retsopfattelse at udøve vor Retsforfølgning, er det dog vigtigt at erindre, at man fra Udlandet med Interesse følger Danmarks Retsopgør. Det forpligter at være Medlem af de allierede Nationer.

BREVE TIL F. D.

Hvornaar skal dansk-tysk Forening opløses?

Idet jeg gaar ud fra, at Deres Blad, i Modsætning til Professor Hal Koch, ønsker klare Linier i Politik, ihvertfald efter 5. Maj, tillader jeg mig at gøre Dem opmærksom paa en lille »Forplumring« i Deres Artikel »Noblesse oblige!« De nævner her »fhv. Medlem af »dansk-tysk Forening«, Landstingsmand Hermod Lannung...«

Naar De skriver »fhv.«, gaar De aabenbart ud fra, enten at Hr. Lannung har meldt sig ud af Foreningen, eller at »dansk-tysk Forening er opløst. Det første er ikke Tilfældet, og Foreningen eksisterer saamænd endnu. De kan selv overbevise Dem herom ved at læse i »Besættelsestidens Fakta« 1. Bind 2. Del S. 346 og S. 349; her staar, at »Foreningen er ophørt at fungere« samt at Foreningens Aktiver er deponeret i Nationalbanken paa Udenrigsministeriets Navn af Hensyn til eventuel Nyorganisering af Foreningen.«

Der mangler altsaa stadig en opløsende Generalforsamling, der bl. a. skal tage Bestemmelse om de 13.188,29 Kr., som var i Kassen.

Det kunde være rart at høre, hvad Hr. Bramsnæs mener om Sagen. Han er jo baade Medlem af Repræsentantskabet i den tyske og Medlem af den engelske Forening, saa han maa vel kunne udtale sig uden at løbe nogen Risiko.

stud. polit. Stig Larsen.

Advarende Røst udefra.

Fra en dansk Bekendt, der i mange Aar har været bosat i Skotland, har jeg modtaget et Brev, hvorefter nogle Linier synes mig at have et videre Bud. De lyder:

»... Det andet er Deres Indlæg fornyligt i »Frit Danmark«, som interesse-rede og glædede mig. Jeg abonnerer paa Bladet og følger med i Begivenhederne derhjemme saa godt, jeg kan. Det har været trist at se den Modvind, som Modstandsbevægelsen har været ude for. Da jeg var hjemme, følte jeg det ogsaa i hele Atmosfæren. Frijindelse af Lands-svigere, de mange blakkede og Skjortevendere, der gaar fri, og det for Modstandsbevægelsen daarlige Udfald af Valget, denne Stemming i Landet (og paa Rigsdagen!) bekræfter ikke Propagandalinien, at hele Befolkningen tog Del i Modstanden mod Tyskerne. Alt for mange har intet lært af de sidste Aars Begivenheder, men ønsker snarest muligt at vende tilbage til Forholdene før Kri-gen. Jeg er bange for, at dette bemærkes i Udlandet. Man maa haabe paa en Kursændring, inden den enestaaende goodwill, som Danmark skabte sig de sidste Krigsaar, lider ubodelig Skade.«

Det er en advarende Røst, der falder godt i Traad med talrige Antydninger fra andre Sider. Maatte vi alle — ogsaa Regering og Rigsdag — lære deraf!

Karl V. Jensen.

Frode Jakobsen svarer Mogens Fog

(fortsat fra Side 7)

i Stilhed. Kun et Overfald paa mig fra »Morgenbladet«s Side forhindrede dette.

Og I blev ved. Jeg har været ulykkelig over den Udvikling, fordi den efter min Mening skadede baade Frihedsbevægelsens Eftermæle og Muligheden for Gennemførelse af vort Program. Af tre afgørende Grunde: 1) Samraadet har aldrig kunnet være et sandt Udtryk for den danske Frihedsbevægelse. Af den simple Grund, at det store Flertal af dem, der var med os under Besættelsen, efter Befrielsen stille har tabt Forbindelsen med alle Organisationer. Jeg tænker ikke saa meget paa de væbnede Styrker som paa de Hundredtusinder, der hver paa sin Vis har ydet en Indsats. Hvis de ønsker at kæmpe videre for Frihedskampens Idealer — hvad vi maa haabe — gør de det gennem de Organer, der nu engang former det politiske Liv her i Landet: de politiske Partier. Og for hver Maaned der gik, kunde Samraadet med mindre og mindre Ret tale paa hele Frihedsbevægelsens Vegne — fordi flere og flere gik denne Vej til de sædvanlige Organisationer. Denne Udvikling kunde ikke forblive skjult for Folk uden for vore Rækker. Derfor har vi oplevet, at for hver Udtalelse, Samradet udsendte, lagde Offentligheden og Myndighederne mindre Vægt derpaa. Dette anser jeg for en sølle Ende: en langsom Smuldren i Stedet for en Ophævelse i Værdighed. Jeg kunde unde Samraadet et smukkere Endeligt fremfor at se det ligge og hive og gispe efter Vejret.

2) Den næste Grund var Faren for, at det hele skulde opløses i indbyrdes Skænderi. Flere og flere Problemer bliver brændende, som Frihedsbevægelsens med dens uensartede Sammensætning aldrig kan enes om. Et alvorligt Varsko var Striden om Forretningsudvalgets tvetydige Holdning i Spørgsmaalet: ulovlige Strejker. Og var man kommet til Kongressen med Tvivl i sin Sjæl, saa synes jeg at man efter at have overværet den ikke kunde være i Tvivl om, at nu var det paa høje Tid at standse.

3) Og endelig: Opretholdelsen af et særligt Modstandsapparat længere end nødvendigt fremmer den Isolering af Frihedsbevægelsen og den almindelige Surhed, der er den største Fare for vore Ideers Sejr.

Af disse Grunde maatte vi, Christmas Møller, Busch-Jensen og jeg, sige saa tydeligt fra ved denne Lejlighed, som vi gjorde. Man kan synes, at det var brutalt. Men det var vor simple Pligt i Troskab mod Frihedsbevægelsens Idé. Man maa undertiden gøre noget, der gør ondt, men som i det lange Løb bliver til Fordel for Sagen. Nogle hoverede, som vi begge ikke ønskede skulde hovere. Men det var nødvendigt, det vi gjorde, for vor Samvittigheds Skyld.

Du taler om Frafald. Efter min Mening er det jer, der svigtede Frihedsbevægelsens Idé — saa sandt som jeres Linie ikke vil fremme, men skade denne Idés Sejr. Du plejer da ogsaa at have for klart et Blik til, at du ikke skulde kunne se dette. Nej, de der er saa kloge som du, I svigtede paa den Kongres over for det ubehagelige: at skulle gaa mod den stride Strøm, at skulle sige det, der var upopulært.

Om du vil henvise til en demokratisk Afgørelse, gør det intet Indtryk paa mig. For det første er dine Tal helt misvisende. De eneste Tal, der siger noget, var 70 mod Samraadets Fortsættelse med politiske Beføjelser, 160 derfor; (dertil kommer, at ca. 400 havde Stemmeret). For det andet havde du din store Chance for at dreje Stemningen, efter at vi havde talt — og forsømt den. For det tredje og afgørende vil jeg sammen med Busch-Jensen og Christmas Møller holde paa, at selve Forsamlingen ikke havde noget demokratisk Mandat.

Mit Omkvæd, som jeg har gentaget indtil Trivialitet, har hele Tiden været mod Isolation, ind i de politiske Partier! Det er nu engang der, det foregaar. Man kan være saa utilfreds, man være vil, med de politiske Partier under Besættelsen — Frihedsbevægelsen faar kun Del i Landets Styre, hvis den enten selv skaber et politisk Parti (et Forsøg der efter min Mening er dødsdømt), eller ogsaa skaber sig Indflydelse inden for de bestaaende politiske Partier. Det kan være en træls Vej, men der er kun den ene, hvis man ønsker vore Ideers Sejr.

Du skriver, som om jeg var mod »tværpolitisk« Arbejde. Hvor er det misforstaaet! Jeg haaber i høj Grad, at vi kan enes paa Rigsdagen om at staa fast om Frihedsbevægelsens Ideer. Hidtil synes jeg ogsaa, vi har fundet hinanden meget godt i Spørgsmaalet om Landsforrædernes Straf. Og jeg taler med Glæde ved alle andre Partiers Møder. Men det, der nu giver mig mit Mandat til at udtale mig politisk, det er ikke først og fremmest, at jeg har været Medlem af Danmarks Frihedsraad, men de 25.000 Vælgere, der har stemt paa mig ved Valget. Det betyder ingen Ændring i mine Synspunkter. For der er ingen, der har stemt paa mig uden at vide, hvem de stemte paa. Kun maa jeg over for de antiparlamentariske Strømninger, der tydeligt kom til Udtryk paa Kongressen, slaa fast, hvad der — enten Spillet gaar imod os eller ej — er Spillet's Regler.

Om mit Parti, som du skriver, »ser skævt til Samraadet og dets Lokalorganer« vedrører ikke Sagen. Under Besættelsen følte jeg mig altid som Repræsentant i Frihedsraadet for Modstandsfolk fra alle politiske Partier. Efter Besættelsen har jeg i disse Sager altid handlet, uden at mit Parti blot har

vidst Besked om, hvad jeg vilde foretage mig, og altid — naar det drejede sig om Frihedsbevægelsen — udelukkende ud fra det, jeg troede gavnede Frihedsbevægelsen mest.

Der er ikke Uenighed mellem os om Maalene, kun om Metoderne. Dels fordi der har været Tilløb til at bruge Apparatet til Ting, det ikke er skabt for. Dels — og først og fremmest — er det Spørgsmaalet om Effektiviteten. Og der er jeg overbevist om, at den Kurs, I sejler, isolerer jer til Sekterere, ja, isolerer jer ogsaa fra det store Flertal, der stod bag os i Kampen og i Dag er enig med os i Kravet om Opgør med dem, der svigtede.

Saa spørger du mig endelig, hvorfor jeg ikke er med i »Frit Danmark«. Ja, naar du spørger mig offentligt, er jeg nødt til at sige det offentligt — hvad jeg ellers ikke vilde. Grunden til, at vi ophævede »Ringene« var, at vi for at opnaa den rigtige Bredde i Kampen mod Tyskerne ofte maatte give Folk det Løfte. Den Termin, vi fastsatte, var det første, frie Valg (de første i Tilfælde af Grundlovsvalg). Men saa kunde jeg jo selv gaa over i »Frit Danmark«, mener du. »Frit Danmark« er en normal Forening, der har det demokratiske i Orden. De samme Indvendinger som mod Samraadet gælder ikke mod »Frit Danmark«. Alligevel er der — naar du nu partout vil vide det — to Grunde til, at jeg ikke har ønsket det til Trods for, at der principielt ikke er noget, jeg er uenig med »Frit Danmark« om:

1) Den politisk neutrale Linie, man forkynder, har hverken Bladet (der f. Eks. Gang paa Gang har fremstillet Venstre som halvnazistisk) eller Hovedledelsens Sammensætning overtydet mig om.

2) Men afgørende for mig er her igen Spørgsmaalet om Effektiviteten. Stemningen i Folket — hos Partiernes og Organisationernes Medlemmer — er i Dag for vore Krav. Faren er blot, at vi dog ikke trænger igennem, fordi vi isolerer os i vore egne smaa Organisationer. Jeg kan tydeligst belyse det med en Illustration. Jeg talte i Januar ved to forskellige Møder i Jylland, et i Aalborg og et i Aarhus. Jeg førte ganske den samme Tale, og Forsamlingens Tilslutning til mine Ord var ganske den samme. Der var kun den Forskel, at Mødet i Aalborg var arrangeret af den særlige Modstandsorganisation »Frit Danmark«, men Mødet i Aarhus blev baa-ret af Arbejdernes Fællesorganisation (ganske vist med Tilslutning fra den lokale Modstandsledelse). De sympatiske »Frit Danmark«-Folk i Aalborg havde gjort alt, hvad de kunde, for at skaffe Tilslutning. Forskellen mellem de to Møder laa udelukkende i de Organisationer, der arrangerede dem — og hvad der deraf fulgte: nemlig at i Aalborg

kom der 70 Mennesker, i Aarhus ca. 10.000, hvoraf der rigtignok ikke kunde skaffes Plads til alle. Jeg nævner det saa udførligt, fordi det bedre end noget andet illustrerer Situationen. Jeg har talt nogle Gange i »Frit Danmark« og har altid været glad for det. Men jeg tror ikke, det faar den Betydning, I drømmer om, og jeg tror, at det afleder Opmærksomheden fra den Skueplads, hvorpaa Slaget skal slaas.

Kære Fog. Du har tilsyneladende faaet et Flertal bag dig overfor vor Linie. Og jeg tvivler ikke om, at jeres Linie ogsaa i Fremtiden *tilsyneladende* kan sejre. Men ogsaa kun tilsyneladende. I kan faa et Flertal paa en Kongres, men det er jo slet ikke det, det kommer an paa. For en saadan Kongres er — naar jeg med velberaad Hu sætter det paa Spidsen — ikke en Kongres af Frihedsbevægelsen, men en Kongres af dem indenfor Frihedsbevægelsen, der vil køre videre. De store Skarer *er* gaaet hver til sit; de, der er uenige i Kursen, gaar stille hjem. Jeg var der allerede denne Gang kun som Gæst. Næste Gang vil Christmas Møller og Husfeldt ikke være med — og vel hele den Trediedel, der stemte mod at fortsætte med politiske Beføjelser. Derfor vil I aldrig faa svært ved at bevare jert Flertal paa en Kongres. Men *een* Ting er jeg sikker paa: vi andre *er* alligevel det store, store Flertal. Og man omvender sig ikke fra mit Standpunkt til dit, men omvendt.

Kære Fog, jeg haaber ikke vi to skal til at polemisere mod hinanden med nogen Bitterhed. Dertil har vi staaet for nær sammen i Kampen, da det gjaldt, dertil er vi for enige om Maalet, og dertil har jeg for stor Respekt for dig som Kammerat. Du har villet dette aabne Brev. Og for Frihedsbevægelsens Skyld maa vi andre gaa den Vej, vi gaar.

Jeg er klar over, at det er en stenet Vej. Men det var det ogsaa i 1941, da jeg traskede rundt, og 75 % af dem, man henvendte sig til, sagde Nej. Fører vor Vej til Sejr? Det skal jeg ikke spaa om; men det ved jeg, at vor Vej fører Kampen derud, hvor Kampen nu engang skal føres. Og Spørgsmaalet er forøvrigt ikke mere Knald eller Fald. Nu gælder det et taalmodigt Stykke Arbejde for, at det, vi to er enige om, maa komme til at præge vort Folk *saa meget som muligt*. Ethvert Stykke Arbejde, vi gør, er et Skridt i den rigtige Retning, en lille Sten til den store Bygning. Saadan er det i Politik. Du kan betvivle, at vor Vej fører til Sejr. Men hvis vi gaar jeres Vej, saa er Nederlaget for Frihedsbevægelsen sikret.

Det bedste Billede er Niels Jørgensens i »Nationaltidende« om Skibene. Jeg tvivler ikke om, at han har Ret. Vi er de Skibe, der sejler videre, — til Indsats for Frihedskampens Ideer. Og den anden Fløj er dem, der ligger underdrejet og ikke kan komme i Gang igen — fordi de

ikke kan omstille sig paa Fredens ændrede Kaar. Det er en af Grundene til, at det i Dag ikke er lykkedes os at faa Frihedsbevægelsens Ideer til at præge vort Folk saa stærkt, som man efter den stolte Indsats under Besættelsen havde Lov til at haabe. Men flere og flere Skibe vil rive sig løs og følge. Gid de snart maa komme allesammen, smaa og store.

Med kammeratlig Hilsen

Frode Jakobsen.

Apropos Belønning til Politibetjente...

Fra tidligere Reservebetjent Lars Peter Christensen har vi modtaget et Brev, der stemmer til Eftertanke. Christensen skriver bl. a.:

I Anledning af, at jeg har læst i Aviserne, at de Politibetjente, der har været under Jorden, skal have ekstra Belønning foruden deres Løn, tillader jeg mig at spørge: Hvad *saa* med de Politibetjente, der tog deres Afsked fra Politiets Tjeneste, fordi de ikke vilde være med til at arrestere danske Statsborgere paa tysk Foranledning?

Christensen gør opmærksom paa, at han to Gange havde været arresteret af Tyskerne, før han kom ind i Politiet — i det ene Tilfælde havde det danske Politid da optraadt udmærket, den vagthavende Overbetjent lod ham — Arrestanten — gaa, efter at han havde gjort Rede for Grunden til sin Arrestation. Christensen skriver, at han havde tænkt sig, at hvis han gik ind i Politiet, kom han med i et Arbejde mod Tyskerne, men han mærkede snart, at han havde forregnet sig.

Det var i September 42, Christensen traadte ind som Reservepolitibetjent, og saa hurtigt som 10. December samme Aar ansøger han om omgaaende Afsked fra Tjenesten.

Som Betjent var han blevet stationeret ved Kystbevogtningen i Humlebæk: »Her blev to Studenter, der forsøgte at komme til Sverige, arresteret af en ældre Kollega. De to unge Mennesker fik halvandet Aars Fængsel, min Kollega fik en Belønning — paa tysk Foranledning eller gennem Justitsministeriet, det vil jo sige det samme.«

Nu spørger den unge Mand: Er jeg ikke ligesaa berettiget til Belønning som den, der blev og udførte de til dem givne Ordre fra Justitsministeriet?

Man maa indrømme, at det umiddelbart ser mærkeligt ud, at de Mennesker, der uden Vaklen tog Konsekvensen af det danske Politis Forsøg paa »at sikre det gnidningsløse Samarbejde med Tyskerne« (Citatet er hentet fra justitsministerielt Cirkulære af 8—2—41) nu skal være ringere stillet en de, der valgte at blive.

OMKRING HR. BUSCH-JENSEN

I Anledning af thv. Justitsminister Busch-Jensens Artikel: »Omkring Straffelovstillæggets Revision« i sidste Nr. af »Frit Danmark« har vi fra Professor, Dr. jur. Stephan Hurwitz modtaget følgende Indlæg, som ORS. Busch-Jensen vil svare paa i næste Nummer af »Frit Danmark«.

Den forhenværende Justitsminister taaler ikke Kritik. Alle, der har haft noget at indvende mod Lovene af 1. Juni 1945, bliver revset med samme grove Kæp. Deres Indvendinger eller Forslag til Forbedringer stemples som Snak og Skraal, og de maa finde sig i at faa Etiketten »Modbevægelse« klistret paa sig oven i Købet.

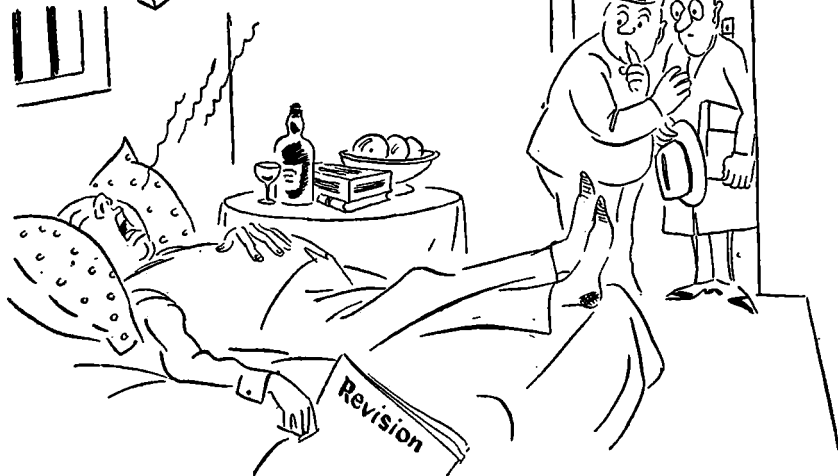
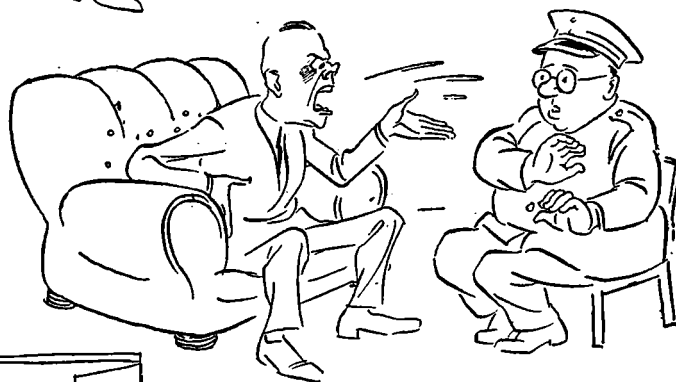
Det Udvalg som Hr. Busch-Jensen betegner Hurwitz-Udvalget, og som han behandler med saa megen Foragt, bestod af følgende: Departementschef i Justitsministeriet Aage Svendsen som Formand, endvidere Kontorchef i Justitsministeriet Erik Andersen, Formanden for de beskikkede Forsvarere, Landsretssagfører Børge Harup, Landsretssagfører Paul Jarding (efter Indstilling af Frihedsbevægelsens Samraad), Professor Oluf H. Krabbe, Politiinspektør Henry Kudsk, Statsadvokat ved Højesteret H. Olafsson, Formanden for Sagførerraadet, Højesteretssagf. Steglich-Petersen samt undertegnede.

Hovedpunktet i Udvalgets Betænkning er en Paavisning i det urigtige og uheldige i, at Straffelovstillægget har fastsat en normal *Mindstestraf af fire Aars Fængsel* for alle de Forhold, den omfatter. B-J, der paa Rigsdagen havde forsikret, at der skulde blive draget Omsorg for, at Tiltale kun skulde rejses ved virkelig grove Forhold, udsendte i Stedet en Skrivelse, der paa lagde Anklagemyndigheden at gennemføre Anklage efter Loven i Sager, der ikke med nogen Ret kan betegnes som grove.

Naar der dog med Hensyn til Strafudmålingen efterhaanden og under megen Vaklen og Usikkerhed er blevet

(fortsættes Side 14)

STIKKERENS STRAF

Bid.

OMKRING HR. BUSCH-JENSEN

(fortsat fra Side 12.)

skabt en Retspraksis, som i mindre grove Tilfælde har fastsat Straffe fra et Aar og opefter, skyldes dette en Udvikling, hvorved Domstolene under Antagelse af »formildende Omstændigheder« i nogen Grad har bødet paa Lovens urimelige og i Praksis uigennemførlige Bestemmelser. Denne Udvikling beviser ikke Lovens Fortræffelighed, som B-J gerne vil give det Udseende af, men peger i modsat Retning. Der er i høj Grad Trang til gennem en Revision af Loven at skabe Grundlag for en mere fast og ensartet Retspraksis. Den hidtil gældende Lov har bevirket uheldige Udsving baade til den ene og den anden Side.

Et andet Hovedpunkt i Betænkningen er, at den gaar ind for Nødvendigheden af, at der gives Adgang til *Prøveløsladelse* i Forbindelse med Fuldblindelsen af Frihedsstraf. Der er her ikke Tale om en Begunstigelse af Landssvigerne, men om Anvendelse af et i den almindelige Strafferet fastslaaet Princip, som er begrundet i Fængselsvæsenets Erfaringer og almindelige Samfundshensyn. For Landssvigerens Vedkommende vil det være rimeligt at opstille særlige Vilkaar og at udforme nærmere Regler om Prøveløsladelsens Betingelser, hvad der kan gøres administrativt. Der er ikke som paastaaet af B-J nogensomhelst Divergens mellem Udvalget og de Udtalelser, der blev fremsat paa Kriminalistforeningens Aarsmøde af Landsdommer Lucas og Professor Krabbe; sidstnævnte har jo for øvrigt selv været med til at stille Udvalgets Forslag. Ogsaa det af Frit Danmark nedsatte Udvalg om Straffuldblindelsen gik i sin Betænkning af 11. November 1945 enstemmigt ind for Prøveløsladelse i Forræderisagerne og betegnede denne som et »vigtigt og uundværligt Led i Straffuldblindelsessystemet«. Jeg tror, det vil være svært for B-J at stemple ogsaa dette Udvalg som hørende til Modbevægelsen.

B-J fremdrager ogsaa Spørgsmaalet om *Psykopatfængsel*. Det er et underordnet Spørgsmaal i Sammenligning med de andre. Hvad B-J anfører, er ogsaa her helt hen i Vejret. Hvis han havde gjort sig den Ulejlighed at læse Bemærkningerne i Betænkningen

Side 43, vilde han have set, at Udvalget ikke regner med, at Psykopatfængsel i dets nuværende Form vil faa videre praktisk Betydning, men man har foreslaaet den nuværende direkte Udelukkelse af Adgangen til denne Straffart slettet »fordi den kan fortolkes imod en differentieret Fangebehandling, der ved det store Antal Fanger vil være en fængselsmæssig Nødvendighed og ubetinget Forudsætning for, at de paa-gældende vil kunne resocialiseres.« Overlæge Stürup og jeg og det øvrige Udvalg er ganske enige om dette Spørgsmaal, og vore Betragtninger falder sammen med, hvad der er blevet gjort gældende af Frit Danmarks Udvalg i den ovenfor nævnte Betænkning. Jeg ved ikke, hvad det skal tjene til at konstruere Modsætningsforhold, som overhovedet ikke eksisterer.

Det er ikke muligt her at gaa mere i Enkeltheder. B-J's Artikel er fra først til sidst et Væv af Misforstaaelser.

Det Billede, B-J gerne vil tegne af min Holdning til Straffelovstillægget, er saa urigtigt som vel tænkeligt. Han stikker mig i Skoene alt, hvad der fra anden Side er sagt mod Udrensningen, Meninger jeg bestemt har taget Afstand fra. Det er ikke fair play.

Jeg er gaaet ind for Nødvendigheden og Forsvarligheden af den tilbagevirkende Kraft for hele Besættelsestiden, jeg har udtalt min Tilslutning til Lovens Grundprincipper, og jeg har ikke ønsket nogen Mildnelse af Straffene for de virkelige Landsforrædere. Tværtimod har jeg paa en Række Omraader gjort mig til Talsmand for rationelt begrundede Skærper.

Men netop fordi jeg er Tilhænger af Lovens Grundprincipper og er af den Overbevisning, at der paa Basis af disse kunde gennemføres et forsvarligt og hensigtsmæssigt Retsopgør, har jeg med den største Beklagelse set Lovens Formaal lide Skade, paa Grund af Fejl, som kunde og burde have været undgaaet.

I Forholdet til Busch-Jensen har jeg løbet Panden mod en Mur. Han har hverken villet eller kunnet forstaa. Straffelovstillægget er hans Barn.

Min Kritik har fra først til sidst været den samme. Der er intet Tilbage-tog. En Række kyndige og uafhængige Mænd har tiltraadt denne Kritik i Ud-

valgsbetænkningen. Det er Baggrunden for B-J's Raseri.

Det er muligt, at B-J kan vinde en Sejr paa Rigsdagen. Hvis det sker, er der ingen Grund til at lykønske.

Det vil ikke gaa ud over de store Landsforrædere, men det vil betyde, at en Del smaa Mænd, der ved Tilfældighedernes Spil er kommet ind i en Beskæftigelse, som ikke er væsentlig forskellig fra straffrit Lønarbejde, skal blive siddende i Straffeanstalter længere end der er Grund til set fra noget fornuftigt Synspunkt, og at de derpaa skal slippes løs paa Samfundet uden Tilsyn, forringede og forbitrede.

Stephan Hurwitz.

Skumring.

Aase Hansen: »Tordenluft«. (Gyldendal). Kr. 7.75.

Den lille Roman er fuld af dunkel Skønhed. Det uforløste i Tiden, hvorom den handler, Sommeren 1940, er forløst som Kunst. Nyudkommen er den dog skrevet lige efter hin trykkende Sommer. Det fornemmes, den har en egen sjælelig Patina, og selv en Aase Hansen, Atmosfærens Digter, kunde vel næppe nu lige efter Dramaets stærke Fuldblindelse saa fint have fremmanet den dumpe Stemning fra dets første Akt, uklar, nervestrammet, som den var. Hvad skal det blive? Mange ved endnu ikke, hvad de skal tro og gøre. Men Anelsens Finger udpeger, hvad Vej de forskellige vil gaa, Collaboration, Svigten, Valenhed eller Kamp. Enkelte har valgt, Spy eller Ære.

Til Uvejrets Rugen svarer Handlingens Spinkelhed. I Tordenluft er Skabningerne stille, men gør en af dem en Bevægelse, er den nervøs, abrupt. En Dommers Frue kaster sig hen til en Charmør. Den knugende Situation har gjort sit til at skille hende og Manden. De føres sammen igen. En vanskelig Mission for en Digter af Tiden, men nem for opbyggelige Romankogekonere. Aase Hansens Adelkunst er lige saa sand og usentimental, som den er fin. Og det lykkes.

M. A. H.

John Scotts Bog.

Med Anledning af Professor Fridericias Anmeldelse af John Scott's Bog »Europe in revolution« med Beklagelse over, at Bogen ikke findes paa Dansk, synes jeg, at F. D. burde gøre opmærksom paa, at den udmærkede Bog findes — og har befundet sig siden Maj 45 — i Boghandelen her i Landet i en god, letlæselig svensk Udgave »Seger är icke nok«, den er endda ikke særlig dyr.

Med venlig Hilsen

Andreas Bent.

UDENRIGS-KRONIK

Smaa og store Landes Suverænitet.

Sidste Søndag fremkom Visjinski med en bemærkelsesværdig, omend lidt overset Bemærkning under Debatten om den engelske Politik i Indonesien. »Jeg vil gerne spørge,« sagde han, »om UNO kan blive et effektivt Organ, hvis den nationale Frihed ikke begrænses. Nationerne maa ofre en Del af deres Suverænitet, hvis UNO skal blive et virkeligt og effektivt Organ.« Og den russiske Delegerede fortsatte senere i sin Tale: »Hvis nogle Medlemmer af UNO faar en . . . Preferencestilling, er det Slut med det internationale Samarbejde og Slut med UNO.«

Denne Udtalelse tager sandsynligvis kun i mindre Grad Sigte paa de smaa Lande. I de sidste hundrede Aar eller mere har den tekniske Udvikling medført, at Stormagterne er blevet stærkere og Smaastaterne er blevet tilsvarende svagere. Kløften mellem Kong Salomon og Jørgen Hattemager er bestandigt blevet udvidet. Saa sent som i det syttende Aarhundrede kunde Holland i nogle Aartier hævde en førende Stilling ved Siden af Frankrig og England. Selv under Napoleonskrigene havde de smaa Landes Holdning en helt anden Betydning end i Dag. Danmarks Marine, f. Eks., var en af de største og bedst udrustede i Verden. I første Halvdel af det nittende Aarhundrede regnede man endnu med, at to mellemstore Stater havde gode Chancer for at vinde en Krig mod en Stormagt. Men da Jernbanelinierne havde lagt deres fintmaskede Net henover Europa, blev det muligt for de store Nationer at foretage en Kraftkoncentration, som ingen af de mindre Lande kunde hamle op med.

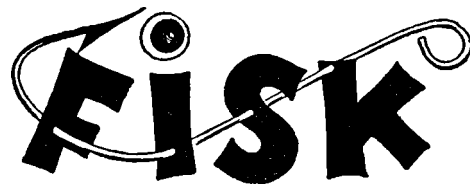
Siden den Tid er Suverænitetsbegrebet for Smaastaternes vedkommende blevet udhulet i en stadig højere Grad. Deres Selvstændighed beror ikke længere først og fremmest paa deres egen militære Styrke, men paa de større Landes indbyrdes Rivninger og strategiske og økonomiske Interesser. Før den første Verdenskrig var maaske ogsaa, som den italienske Skribent Ignazio Silone har paapeget, de dynastiske Familieforbindinger en vigtig Faktor, der forhindrede mere

flagrante Overgreb fra Stormagternes Side mod de smaa Nationer. Efter 1918 blev det Folkeforbundet, der udøvede Beskyttelsen. Det er ogsaa karakteristisk, at de mindre Stater i de sidste Menneskealder har været udpræget fredeligt stemte. Bortset fra Balkan-krigene, der i Realiteten var maskeerede Stormagtskonflikter, har ingen af mindre Stater i Europa været i Krig mod hinanden i dette Aarhundrede, skønt det ikke har skortet paa Modsætninger, f. Eks. mellem Ungarn og Rumænien. De smaa Lande har lært at indse, at »Retfærdighed« og en tilbageholdende Optræden er et af deres vigtigste Vaaben i Kampen for deres Selvstændighed.

Visjinskis Bemærkning var heller ikke henvendt til de menige Medlemmer af UNO's Generalforsamling. Den rettede sig mod England og de engelske Bestræbelser for, at ingen andre Lande skal faa Indflydelse paa den politiske Udvikling i hollandsk Østindien. Det er saaledes muligt, at den russiske Repræsentant i Virkeligheden har ment noget andet med sin Udtalelse, nemlig at Storbritanien forsøger at skaffe sig en privilegeret Stilling i Forhold til de øvrige to eller fire Stormagter. Men hans Argument er interessant, fordi det er første Gang man fra ansvarlig russisk Side har fremsat en Erklæring, der kan tydes, som om Sovjet gaar ind for, at Stormagterne i Atom-Tidsalderen bør give Afkald paa en Del af deres Suverænitet til Fordel for den nye internationale Organisation. Dette falder ganske i Traad med, hvad først Eden og derpaa Bevin fremhævede i en stor Udenrigsdebat i Underhuset i December sidste Aar. I teoretisk Henseende skulde der saaledes herske Enighed mellem de to Lande. Men tilbage bliver Spørgsmaalet, hvorledes den paatænkte Indskrænkning i Landenes Magtbeføjelser skal foregaa rent praktisk. Hvis Stormagterne indenfor Rammerne af det nuværende UNO afgiver en Del af deres Handlefrihed til denne Organisation, betyder det blot, at de gør hinanden indbyrdes Indrømmelser. Der findes ingen Sanktioner, der kan forhindre, at en af de tre Store skifter Sind og trækker Indrømmelserne tilbage.

15.-2.-46.

Ulf Ekman.

Gudskelov.

Hartvig Frisch meddeler i »Politiken«, at han havde haft et særdeles godt Indtryk af Uno-Konferencen!

Og Kraft har med psykologisk Skarpsind fundet ud af, at »Bevin og Vishinsky er stærke Personligheder«.

Samtidig meddeler han, at Danmark paa Uno ikke stod »i en særlig Glans«. Det havde vi ellers været overbeviste om.

Aprilsnar.

Pastor Amby har i Folketinget fremsat et lille Forslag om at udskyde Virkningerne af Tjenestemandsdømmestolens Kenderler til 1. April. Amby motiverede sit Forslag med, at der er stor Forskel paa Domme over Præster og andre Tjenestemænd.

Den parlamentariske Kommission.

»Dengang da Fanden fik i Sind, at intet skulde ske, da satte han i Verden ind den første Komité.«

Vor Rigsdagskomité, for den er vel Parolen den, at der skal intet ske —
P. Munch og Alsing Andersen.

En lille Nisse rejste . . .

Fra et Velkomstinterview i »Social-Demokraten« med Partiets store Mand. Han udtaler:

»Ligesom Urkristendommen i sin Tid spaltede sig i to, i en østlig og en vestlig Kirke, en græsk-katolsk og en romersk-katolsk, saadan har Marxismen paa akkurat samme Maade delt sig efter to Retningslinjer. I Central Hall sad Bevin og Vishinsky overfor hinanden, de er begge to Elever af Karl Marx, det er ubestrideligt, men den ene tilhører lige saa udpræget den vestlige, som den anden den østlige Kirke.«

— Tolderne er færdige med at efterse Bagagen. Udenrigsministeriets elegante Vogn er kørt frem, og de øvrige Medlemmer af Delegationen venter utaalmødt paa Professor Hartvig Frisch, som ved denne slaaende Sammenligning mellem Politik og Kirke endnu en Gang har vist sit Blik for de store Linjer i Historien og deres Paralleller.

FRIHEDSFONDEN

DET DANSKE FOLKS
TAK
TIL DEN, DER SATTE
LIV OG EJE
IND I KAMPEN
FOR FRIHED OG RET

FRIHEDSFONDEN

HOVEDKONTOR: KONGENS NYTORV 21, KØBENHAVN K.

POSTGIRO:

1882